

Agendapunt B4

Mw. **Albayrak** (PvdA) oordeelde - met instemming van mw **Van der Laan** (D66) - dat het voorstel kapot is geamendeerd. Alle belangenorganisaties hebben zich ongelooflijk ontevreden betoond over het nu gedane voorstel. Zo heeft de commissie-Meijers gewezen op de strijdigheid van het voorstel met artikel 8 van het EVRM, doordat het beneden het peil ligt waarin dit artikel voorziet. Als voorbeelden noemt de commissie de extra integratietest die aan kinderen ouder dan twaalf jaar kan worden opgelegd, de lange beslistermijnen en de mogelijkheid om een wachttermijn in te stellen voor het laten overkomen van kinderen van drie jaar. Het voorstel is dus in strijd met het Europees Sociaal Handvest en Europese mensenrechtenverdragen.

Ik wil hieraan toevoegen dat als een verzoek voor gezinshereniging niet voor de leeftijd van vijftien jaar wordt gedaan, het kind niet meer op grond van bepalingen over gezinshereniging met zijn ouders kan worden herenigd. Lidstaten kunnen dan zelf bepalen aan welke vereisten moet worden voldaan. De PvdA-fractie heeft grote bezwaren tegen dit punt, evenals tegen de bepaling dat naast de reguliere eisen voor gezinsvorming, zoals inkomenseisen, moet worden voldaan aan extra integratievoorwaarden voor het verkrijgen van een vergunning. Het gevaar hiervan is dat lidstaten te pas en te onpas integratievoorwaarden gebruiken om extra eisen te stellen.

De heer **Çörüz** (CDA): Voorzitter. De CDA-fractie heeft geen bezwaar tegen het voorstel voor de richtlijn van de raad inzake gezinshereniging. In de toekomst is het mogelijk om gezinshereniging te weigeren aan kinderen boven de twaalf jaar als er niet voldoende integratieperspectieven bestaan.

Mevrouw **Vos** (GroenLinks): Het CDA is in Nederland altijd erg voor het gezin en dat zijn wij ook. Hoe is het mogelijk dat kinderen van twaalf jaar en ouder in Nederland anders worden behandeld dan kinderen van vluchtelingen of asielzoekers? Hebben zij geen recht op een gezinsleven?

De heer **Çörüz** (CDA): Juist omdat wij voor bescherming van het gezin zijn, zijn wij er ook voor dat deze kinderen een volwaardig traject kunnen doorlopen zodat zij volwaardig kunnen integreren in de Nederlandse samenleving. Voor kinderen die op wat latere leeftijd naar Nederland komen, is het ontzettend moeilijk om te integreren. Daar is noch het kind, noch het gezin, noch de samenleving bij gebaat.

Mevrouw **Vos** (GroenLinks): Het CDA is er in Nederland altijd erg voor dat kinderen bij hun ouders opgroeien. Blijkbaar is dat minder belangrijk voor kinderen van asielzoekers.

De heer **Çörüz** (CDA): Juist niet, u geeft daar een eigen interpretatie aan. Wij vinden dat het goed is voor de integratie in de Nederlandse samenleving dat kinderen zo snel en zo jong mogelijk bij hun ouders gaan wonen, juist om te voorkomen dat zij niet kunnen functioneren in deze samenleving omdat zij te oud waren toen zij hier naartoe kwamen. Dat brengt immers allerlei complicaties met zich op het terrein van onderwijs en taal. Wie is erbij gebaat dat die integratie niet goed gaat? Dat is niet goed voor het gezin en niet goed voor het kind.

Mevrouw **Albayrak** (PvdA): Hoe absoluut is de uitspraak van de heer Çörüz? Zijn voorziene integratieproblemen een absoluut beletsel om het kind hier naartoe te halen? Geldt dat ook voor een kind dat bijvoorbeeld is achtergelaten bij een grootouder die inmiddels is overleden waardoor het in een situatie verkeert waarin niemand meer zorg kan dragen? Deze discussie is vele malen gevoerd in de Kamer en het beleid is nog geen twee jaar geleden aangepast op dit punt omdat er heel veel schrijnende situaties ontstonden doordat kinderen als gevolg van de gestelde inkomens- of onderhoudseisen niet meer mochten komen. Waarom is de houding van de CDA-fractie nu zo enorm conservatief?

De heer **Çörüz** (CDA): Ik laat even ter zijde of deze houding conservatief is. Wij hebben ook oog voor schrijnende gevallen. Er zijn natuurlijk altijd hardheidsclausules voor gevallen waarvoor absoluut geen andere mogelijkheid is. Er staat als uitgangspunt "kan". Het is geen "moeten" maar "kunnen". De situatie kan per keer worden beoordeeld. Wij zullen ook oog moeten hebben voor bijvoorbeeld een kind van wie de oma is overleden. Wij zijn niet zo hard dat wij dat links laten liggen.

Is het mogelijk om de leeftijd voor gezinsvorming te verhogen van 18 naar 21 jaar en de inkomenstoets aan te scherpen?

Mevrouw **Vos** (GroenLinks): Mijn fractie kan niet instemmen met de ontwerp-richtlijn gezinshereniging. Wij vinden dat de invulling van deze richtlijn het gezinsleven op een onverantwoorde manier beperkt. De overheid moet juist stimulerend optreden om mensen in staat te stellen om in een gezin te leven, maar daarvan is geen enkele sprake in deze richtlijn. Wij delen de opvatting van diverse organisaties dat er sprake is van strijdigheid met artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

Ook andere punten stuiten op bezwaren van ons. Artikel 3, lid 1, beschrijft onder "gezinshereniging" iemand die een verblijfstitel heeft met een geldigheidsduur van ten minste een jaar en die uitzicht heeft op een permanent verblijfsrecht. In Nederland zien wij dat het permanente verblijfsrecht steeds meer wordt teruggedrongen en dat vluchtelingen en asielzoekers steeds langer in onzekerheid verkeren. Dat zou betekenen dat het heel lang duurt voordat zij er überhaupt zicht op hebben of zij hun gezinsleden kunnen laten overkomen. Het wordt kinderen dan wel erg lastig gemaakt om in Nederland te leven en te integreren.

Artikel 5, lid 4, rekt de beslistermijn onaanvaardbaar op tot negen maanden. Als dan nog niet kan worden besloten, kan die termijn zelfs worden verlengd.

In artikel 7, lid 2, wordt de niet ingevulde term "integratievoorwaarden" geïntroduceerd. Ik sluit mij graag aan bij de opmerkingen van de PvdA op dat punt. Overigens mag er ook wat ons betreft zeer kritisch worden gekeken naar de inkomenseisen. Op deze manier wordt een ruime term die alle kanten kan opgaan in de richtlijn ingebracht. Dat kan leiden tot zeer beperkende eisen van diverse landen. Wij vinden dat het niet op deze manier in deze richtlijn mag worden opgenomen.

Artikel 14 beperkt de toegang voor familieleden in het kader van de gezinshereniging tot de arbeidsmarkt. Wij hebben het nu over integratie en weten dat werk een van de meest belangrijkste manieren is om te integreren. Het is dan ook onbegrijpelijk dat deze beperking wordt ingevoerd. Een ander pijnpunt is dat gezinshereniging kan worden geweigerd als er banden zijn met een derde land. Mensen kunnen daardoor tussen de wal en het schip vallen. Er worden wachtperiodes van twee jaar geïntroduceerd, wat zelfs drie jaar kan worden. Ook dat is met het oog op integratie, zeker van kinderen, niet acceptabel.

De heer **Varela** (LPF): Ik wil mijn bijdrage concentreren op het politieke akkoord dat tijdens de afgelopen JBZ-raad is bereikt op het gebied van gezinshereniging. De LPF-fractie ziet dit akkoord, waarin Nederland door interventie heeft bedongen dat de minimumleeftijd wordt opgeschroefd naar 21 jaar, als een belangrijke stap naar beperking van de immigratie in Nederland. De LPF ziet gezinsvorming, in het kader waarvan per jaar ongeveer 21000 migranten naar Nederland komen, nog steeds als een groot probleem. Zoals bekend haalt nog steeds 75% van de Turkse en Marokkaanse jongeren een huwelijkspartner uit het buitenland. De hoop dat integratie door het verloop van generaties een natuurlijk proces kan zijn, wordt door deze huwelijksmigratie tenietgedaan.

Mevrouw **Van der Laan** (D66): Ik lees de tekst van het politieke akkoord zo dat de leeftijd van 21 jaar geen minimumleeftijd is. Elke lidstaat mag in principe een minimumleeftijd vaststellen. Dat mag maximaal 21 jaar zijn. Je mag dus helemaal niet zeggen: 23, 24 of 25 jaar. Heeft u dat ook zo gelezen?

De heer **Varela** (LPF): Ik heb geen minimumleeftijd genomen. Ik heb gezegd dat wat mij betreft de leeftijd wordt opgeschroefd van 18 naar 21 jaar.

Mevrouw **Van der Laan** (D66): De leeftijd wordt dus niet opgeschroefd. Er is een mogelijkheid om die vast te stellen op maximaal 21 jaar.

De heer **Varela** (LPF): Als het aan mij ligt, schroeven wij de minimumleeftijd op tot 21 jaar en niet lager. Ik zie dat als een belangrijke stap voor een succesvolle integratie van de reeds hier aanwezige etnische minderheden.

Ook het akkoord over de minimumleeftijd waarop kinderen in het kader van gezinshereniging voor verblijf naar een EU-lidstaat kunnen komen, is voor de LPF een belangrijke stap naar een succesvol integratiebeleid. Als een kind ouder is dan twaalf jaar en dus in Nederlandse termen zijn lagere school in het buitenland heeft genoten, moet een EU-lidstaat bij de beslissing over het verlenen van een verblijfsvergunning kunnen laten meewegen of het kind nog wel kan integreren in de samenleving. De heer Cörüz heeft al gezegd dat noch het kind, noch het gezin, noch de samenleving erbij gebaat is als dat niet kan. Uiteraard moet je altijd oog houden voor schrijnende gevallen.

Minister **Nawijn**: Verder is het winst dat er na vijf jaar intensieve onderhandelingen uiteindelijk een richtlijn tot stand is gekomen met betrekking tot gezinshereniging. Overigens wil ik hiermee niet zeggen dat wij in alle opzichten gelukkig met die richtlijn moeten zijn. Er zijn natuurlijk onderdelen die wij graag anders hadden willen zien, maar in het internationale onderhandelingscircuit moet je natuurlijk wel proberen om gezamenlijk tot afspraken te komen op basis waarvan toekomstige migranten al dan niet tot Europa kunnen worden toegelaten. De richtlijn heeft compromisachtige trekken, maar tegelijkertijd biedt het wel een kader voor het gezinsherenigingsbeleid voor de 15 lidstaten. De richtlijn laat de lidstaten overigens de mogelijkheid om op bepaalde punten eigen keuzen te doen. Ik noem in dit verband de leeftijdsgrens. In feite is die verhoogd tot 21 jaar maar de mogelijkheid is er voor lidstaten om zo men dat wil uit te gaan van 18 jaar. De inzet van de Nederlandse delegatie is steeds geweest 21 jaar, puur gelet op hetgeen in het Strategisch akkoord op dat punt is opgenomen. Een meerderheid van de lidstaten hanteert de grens van 18 jaar, terwijl Denemarken, Duitsland en Nederland die grens hebben opgehoogd.

Ik ben blij dat de richtlijn inzake gezinshereniging er nu ligt. Er is vijf jaar van onderhandelingen aan voorafgegaan. Mevrouw Vos en mevrouw Albayrak vroegen zich af of de richtlijn niet enigszins in strijd is met artikel 8 van het EVRM. De Eurocommissaris is zelf aanwezig geweest bij de besprekingen en heeft geen enkele aanduiding gegeven van strijdigheid met dit artikel. Ook de juridische dienst van de Europese Commissie heeft aangegeven dat er geen strijd is met artikel 8 van het EVRM. De regering gaat er dan ook van uit dat er geen sprake is van strijdigheid.

Een aantal leden heeft gevraagd of er wel een integratie-eis mag worden gesteld voor kinderen van 12 jaar en ouder. Het staat de lidstaten vrij dit al dan niet te doen. De heer Cörüz wees er al op dat als je gezinshereniging toestaat er natuurlijk ook kansen moeten zijn voor integratie in het land waar het kind naartoe gaat. Bij kinderen ouder dan 12 jaar die al gedurende langere tijd zijn opgevoed door andere familieleden dan de ouders is het de vraag of er nog voldoende kansen zijn op integratie. Nogmaals, ook dit is een punt dat Nederland zelf kan invullen in het toelatingsbeleid ten aanzien van gezinshereniging, maar volgens de richtlijn mogen er dus eisen worden gesteld. Wij stellen die eisen al, want in het Strategisch akkoord is al aangegeven dat bij het verlenen van een vergunning tot verblijf voor onbepaalde tijd de mate van integratie een rol kan spelen. Wij waren bezig dat in een wetsontwerp neer te leggen. Het is door de val van het kabinet wat anders komen te liggen.

Cörüz: Mevrouw Griffith heeft al iets gezegd over de leeftijdsgrenzen bij gezinsvorming en -hereniging. De minister zegt dat dit juridisch is afgekaart, terwijl mevrouw Griffith zich afvraagt of mensen dat niet onderuit kunnen halen door zich te beroepen op andere bepalingen. In dit verband wijs ik op het associatieverdrag tussen Turkije en Nederland uit 1963. Sommige juristen beweren dat op basis van een aantal artikelen uit dit verdrag, zoals artikel 80, deze eisen niet zouden mogen worden gesteld aan Turkse onderdanen. Kan de minister daarop reageren?

Mw. **Vos:** De GroenLinks-fractie is van mening dat hetgeen nu voorligt over gezinshereniging, onder de maat is. De gezinshereniging wordt er onaanvaardbaar door beperkt. Ik proef een aantal inconsequenties bij de inzet van de minister. Hij vindt integratie van groot belang, maar in de desbetreffende richtlijn zitten juist allerlei zaken die de integratie kunnen beperken. Daarbij denk ik aan de wachtperiode van twee jaar, die zelfs kan worden verlengd. Kinderen moeten daardoor zeer lang wachten voordat zij uiteindelijk hiernaartoe kunnen komen. Ook de gestelde beslistermijnen voor gezinshereniging kunnen een belemmering vormen voor de integratie, omdat deze tot negen maanden of zelf langer kunnen worden opgerekt. Verder begrijp ik echt niet dat de minister wil instemmen met het mogelijke verbod om te werken. Kinderen ouder dan dertien jaar worden wellicht zelfs helemaal niet toegelaten, omdat zij niet aan integratievoorwaarden zouden voldoen. Het lijkt mij sterk dat dit in lijn zou zijn met het Verdrag inzake de rechten van het kind. Elk kind heeft op basis daarvan het recht op bij zijn ouders op te groeien. Ik begrijp werkelijk niet waarom de minister op zo'n punt niet gewoon de voet dwars zet en zegt: daarmee kunnen wij niet akkoord gaan. Het mag duidelijk zijn dat ik niet tevreden ben met de antwoorden van de minister; mijn fractie kan daar niet mee leven.

De heer **Çörüz** (CDA): Onderschrijft mevrouw Vos dan niet de stelling dat kinderen zo jong mogelijk bij hun ouders moeten zijn? Ik zie niet in waarom de voorstellen in strijd zouden zijn met het Verdrag inzake de rechten van het kind. Juist omdat kinderen bij hun ouders moeten kunnen zijn, is het goed dat dit zo jong mogelijk gebeurt.

Mevrouw **Vos** (GroenLinks): Dat ben ik volstrekt met de heer Çörüz eens. Het probleem is echter dat kinderen die door omstandigheden een aantal jaren niet bij hun ouders hebben kunnen verblijven, nu mogelijk worden geweigerd. Kinderen wordt het recht ontzegd om bij hun ouders zijn. Er moet alles aan worden gedaan dat kinderen zich zo snel mogelijk bij hun ouders kunnen voegen. Tegen deze kinderen kun je niet zeggen: je bent nu al vijf jaar niet meer bij je moeder, dus blijf maar bij je oma. Dat gaat mij werkelijk te ver.

De heer **Çörüz** (CDA): Kinderen wordt niet het recht ontzegd om bij hun ouders te zijn. Er wordt slechts een datum gesteld: wij vinden het een goede zaak dat u zich voor een bepaalde leeftijd verenigt met uw ouders. Dat is iets anders dan het ontzeggen van een recht.

Mevrouw **Vos** (GroenLinks): Uiteindelijk zal de consequentie zijn dat kinderen niet meer de mogelijkheid hebben om zich bij hun ouders te voegen, omdat zij die jaren niet bij hun ouders hebben kunnen zijn.

Minister **Nawijn:** Mevrouw Griffith heeft vragen gesteld over integratie en de taaleis. Deze zitten in de formulering van de richtlijn. Uiteraard zijn de eisen in Nederland ten aanzien integratie daarbij betrokken. Dit is onderdeel van artikel 7, lid 2.

De meningen over het kunnen stellen van een leeftijdsgrens van 18 of 21 jaar verschillen; de heer Çörüz heeft daar ook naar gevraagd. Tot nu toe krijgen wij vooral signalen, ook van de Europese Commissie, dat het stellen van een leeftijdsgrens van 21 jaar juridisch gezien wél kan. Dit punt kan natuurlijk in de toekomst in gerechtelijke procedures aan de orde worden gesteld. Overigens zegt de juridische dienst van de Commissie dat de voorstellen niet in strijd zijn met het door de heer Çörüz genoemde associatieverdrag met Turkije. Dit punt zal later nog wel aan de orde komen.

Mevrouw Vos vindt dat de gezinsherenigingsrichtlijn negatief is voor de integratie van (de kinderen van) nieuwkomers. De laatste jaren is het belang van integratie van mensen die naar Nederland komen, duidelijk geworden. Deze mensen moeten bereid en in staat zijn om snel te integreren. De richtlijn biedt voldoende aanknopingspunten om op die punten eisen te stellen. De discussie over de nationale invulling daarvan zal zeker nog plaatsvinden; deze stond al vermeld in het Strategisch akkoord. Een nieuw kabinet zal zich over dit onderwerp moeten uitspreken, waarbij de leeftijdsgrenzen en de mogelijkheden tot integratie zeker aan de orde zullen komen in de Kamer. Nederland kan daarbij op basis van de richtlijn een keuze maken.